

Cor Swanenberg/Frans Hoppenbrouwers

Dichters in het Brabants Ivo van Dinther

(1915-2001)

Jantje van Dinther werd in Geffen geboren. Hij kwam ter wereld in een groot boerengezin als een van de acht. Van deze acht kinderen gingen er vijf naar het klooster!

Hij ging na de Geffense lagere school naar de Kruisheren in Uden. In 1936 trad hij in bij de Karmelieten in Boxmeer en in 1943 te Merkelbeek. Daar studeerde hij theologie en filosofie en werd er tot priester gewijd. Hij kreeg de kloosternaam Ivo, die hij zelf verklaarde als een afkorting van 'Idealen Vragen Offers'. In de oorlog werd hij priester-assistent in Maren-Kessel. Daar schreef hij zijn eerste toneelstuk: *Om torenkruis en trouw*. Ook zijn bekende gedicht *Ballade van de Brabantse emigranten* is hier ontstaan. Na enkele jaren werd Ivo teruggestuurd naar Limburg om hoofdredacteur te worden van het 'Mariale Maandblad van de Karmel' en van 'Elckerlyc', het landelijk orgaan van het Katholiek Amateur Toneel. Hij voelt zich aangetrokken tot het volkstoneel en gaat toneelstukken en gedichten schrijven. Zijn eerste publicaties zijn allemaal in het Nederlands, pas later begint hij in zijn Geffense taal te schrijven. Van 1960 tot 1970 is Ivo leraar katechese in Hengelo en Enschede. Dan komt hij weer terug naar Brabant en van 1970 tot 1980 is hij rector van het verpleegtehuis 'Oosterhof' in Den Bosch. Ondertussen heeft hij zich nog volop bekwaamd als kunstschilder en hij begint ook steeds meer te schilderen met woorden. Hij gaat bij boerenmensen buurten en hoort veel mooie dingen in hun eigen taal, die hij begint te verwerken in zijn dichtbundel *Mee de deur in d'n hêrd* en in zijn prachtige verhalenbundel *Mense van veur de verkaveling*.

In 1989 verschijnt het boek *De kalènders van Kriest van Kee van Kaote*, een bijzondere kroniek van het Maasland, die twintig jaar beschrijft, en waarin Titus Brandsma, dokter

Baptist en de Osse bende nog voorkomen. (*"Kriest is 'n óngenomme keind. Hij ha alted goeie praot, mar bleef toch op z'n èige. Ene mens die òn z'n èige leeve gin hoofdletter gaaf... Kriest schreef jaor op jaor kalènders vol en dè gift vandaag ene schonen terugblik op de mense van toen. Nie enkelt 'n stukske kroniek van 't dùrp, mar van hil d'n weijen umtrek."*)

In 1997 verschijnt een bundel verhalen en gedichten met de titel *De leste sneuw* (*"De leste sneuw dunt op 't laand. Ge gift mekaore 'n leste haand"*.)

Een jaar later komt het boekje *Ge wordt 'r mee wakker* uit. "Kwijtschrijverij" noemde Ivo dat bescheiden, maar allebei zijn het *schón buukskes*.

Op 29 november 2001 stierf Ivo van Dinther in Boxmeer. Het is mooi dat zijn vibrerende stem nog te horen is op de recente cd's *Maria in Brabant*, *Over de onderdeur* en op de Brabantse kerst-dubbel-cd *Vur alle mense*. (Allemaal uit de reeks 'Brabants op z'n Best'.) Ivo verstond als geen ander de kunst om klank te schilderen met de woordjes uit zijn eerste *moedertaol*, 't *schón Geffes*. Hij was schrijver, schilder en vooral een bijzonder aardige, begaafde en innemende mens.

In een vorige aflevering van *Brabants* werden al twee gedichten van Ivo van Dinther opgenomen, te weten *M'n Lând* en *Mense van veur de verkaveling*. Deze twee prachtige gedichten maakten mij nieuwsgierig naar het overige werk van deze dichter-tekenaar-schilder. Via een bevriende relatie kwam ik tijdelijk in het bezit van de bundel *Mee de deur in den herd. Wè gedichte en tekeninge van Ivo van Dinther*. Met plezier kies ik er nog eens drie gedichten uit. Het eerste staat als een soort

motto vooraan in de bundel, die prachtig verlucht is met tekeningen:

Zin vaoder vruger,
ès we iets nie kreges,
wè ha-t-ie te geve,
"jonges janke nie."

Bè boeremense

Bè boeremense op de misse,
de vaoder zit te melke,
veuraon in de wei-
Neisgierige tulpetate,
lelik in de rui,
schommele naor de schuur

Binne in den herd
zitte de keinder
ès grote mense te kaorte-
De kumkes en 't brood
worre op de taofel gezet,
't schotelstlet veegt alles schôn

De vaoder wèst z'n hând
bè de put veur de geut,
moeder duu d're rauwe scholk af-
Kumt mee de koffie,
de keinder kijke stilte
en umzichtig naor 't bezoek

"Bidde gè mar 's veur,"
wordt tot de klèinste gezeed.
"Gelukkig versteu onze lieve Heer alles,"
laacht moeder,
nao 't krom kruiskes
van dieje dreijerigg klèine

"Laot 't oe bekomme,
vorse mik uit de eige ove,
ja, bakke, dè kan ze
ons moeder-
Doe mar krèk of ge tous bent,"
en dè ben d'r!

Paredijs

Kumt-'r 'n keind aon de deur,
um ouw papier.

D'r twee gestrikte vlechjes
speule tikkertje
op 't smaol vernsterbenske
van d'r schouwers,
ès ze daor wè hinkend
steu te vraoge,
"Hedde meschiens ok boeke,
waor ge niks meer mee doet."
Ge loopt naor 'n kâst,
-Genesis, - steu-t-'r dobbel.
"Esteblijf."
Ze kèkt eefkes heel wijs,
"Mag ik dè eiges houwe,
dè geu over 't paredijs!"

Uit: *Mee de deur in den herd. Wè gedichte en tekening van Ivo van Dinther, 's-Hertogenbosch, z.j.*

De hele bundel overziend zou je kunnen stellen dat er over de gedichten van Ivo van Dinther heel veel en helemaal niks valt te zeggen. Dat laatste is het geval, omdat ze helemaal voor zichzelf spreken. Maar anderzijds zijn ze vaak erg complex van opbouw - let alleen maar eens op de ingewikkelde interpunctie -, zodat het vermoeden dat er veel meer achter steekt dan je zo op het eerste gezicht zou vermoeden bij nader inzien meer dan waar blijkt te zijn. Het zijn gedichten die getuigen van kinderlijke eenvoud en tegelijkertijd van kinderlijke blijheid en onschuld. Maar ondertussen staat er meer dan er staat. Als je de moeite neemt om te lezen en te herlezen, wat bij een gedicht ook moet, zul je telkens nog nieuwe wendingen en zelfs ironie aantreffen, die je bij eerste lezing zijn ontgaan. En dat is nu juist het kenmerk van ware poëzie.

Op sommige plaatsen komen klank en betekenis zo dicht bij elkaar dat je de warmte eruit voelt opstijgen of de spot eruit hoort opborrelen. Daarom moet Brabant zuinig zijn op het werk van deze opmerkelijke dichter, die zowel de bekommernissen als de vreugde in de menselijke ziel zo rijk heeft aangeroerd en zo onomstotelijk knap heeft vastgelegd. Een heruitgave van zijn poëzie zou een goede stap zijn in die richting, want zijn bundels zijn nog maar moeilijk te verkrijgen.